

กระดานข่าวงานวิจัยใช้ได้จริง :

พืชอาหาร พืชสมุนไพร

รองเท้านารีขาวพังงา

กลุ่มวิจัยพฤกษศาสตร์และฟิสิกส์พืช
สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช กรมวิชาการเกษตร

ประจำเดือนสิงหาคม ๒๕๖๔

ชื่อวิทยาศาสตร์	<i>Paphiopedilum thaianum</i> lamwir.
สกุลย่อย	<i>Brachypetalum</i> (Hallier) Pfitzer
ชื่ออื่น	รองเท้านารีไทย
สถานภาพ	ใกล้สูญพันธุ์อย่างยิ่ง [Critically Endangered (CR)]

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ลำต้นเป็นกออัดกันแน่น ชอบขึ้นตามซอกหิน ไบหนาและแข็ง รูปขอบขนานแคบยาว หรือรูปไข่กลับ ยาว 3.5 - 9.5 เซนติเมตร กว้าง 1.0 -1.4 เซนติเมตร ปลายใบโค้งมนมีรอยหยักเล็กน้อย โคนใบมีขนขนาดเล็ก ใบด้านบนมีลวดลายหินอ่อนสีเขียวเข้มสลับสีเขียวอ่อนใต้ท้องใบสีม่วงเข้ม ดอก มีเส้นผ่าศูนย์กลาง 3.3 - 4.2 เซนติเมตร ดอก ค่อนข้างกลมหรือรี ก้านช่อดอกตั้ง หรือโน้มเอียงเล็กน้อย ก้านดอกยาว 6 -20 เซนติเมตร มี 1 - 2 ดอก/ช่อดอก บางดอกมีพื้นสีขาวอมเหลืองอมเขียวจางๆ มีจุดสีม่วงขนาดเล็กกระจายอยู่บริเวณใกล้โคนกลีบ กลีบกระเปาะโป่งพอง และมีผิวบาง มีจุดสีม่วงขนาดใหญ่จำนวนหลายจุดบนกลีบกระเปาะด้านใน โล่ รูปไข่กลับสีขาวแต้มเขียนตรงกลาง

ระยะเวลาออกดอก	มีนาคม - พฤษภาคม
แหล่งที่พบในประเทศไทย	เทือกเขาหินปูนในภาคใต้ของประเทศไทย ได้แก่ จังหวัดพังงา
เขตการกระจายพันธุ์	เป็นพืชถิ่นเดียวของประเทศไทย

กล้วยไม้รองเท้านารีขาวพังงาถูกค้นพบโดยคนไทยและรายงานครั้งแรกในวารสาร Orchid Review ประจำเดือนกันยายน-ตุลาคม 2549 (2006) ซึ่งกล้วยไม้ชนิดนี้ มีลักษณะต้นและดอกคล้ายคลึงกับรองเท้านารีขาวสตูล (*P. niveum* Rchb.f.) Stein) แต่มีขนาดเล็กกว่า ส่วนของดอกมีความแตกต่างที่มีจุดแต้มสีม่วงด้านในของกลีบปาก (pouch) และเกสรเพศผู้หรือโล่มีสีเขียว กล้วยไม้รองเท้านารีชนิดนี้มีการกระจายพันธุ์ที่แคบมาก พบเฉพาะในจังหวัดพังงาเท่านั้น มีพื้นที่การกระจายพันธุ์ไม่เกิน 8 ตารางกิโลเมตร และพบแค่ประชากรเดียว ซึ่งมีประชากรย่อยละไม่เกินห้าสิบกอ และประชากรย่อยเกือบทุกประชากรย่อย ถูกคุกคามจากไฟป่าที่เกิดจากมนุษย์ และการเก็บกล้วยไม้ป่าไปขาย ปัจจุบันมีนักเพาะเลี้ยงกล้วยไม้ไทยประสบความสำเร็จในการเพาะเลี้ยงรองเท้านารีขาวพังงาในสถานที่เพาะเลี้ยง ทำให้มีต้นพ่อแม่พันธุ์และไม้เมล็ดจากห้องปฏิบัติการมากขึ้น

ที่มา : นางสาวสุมาลี ทองดอนแอ
นักวิชาการเกษตรชำนาญการพิเศษ

เอกสารอ้างอิง

ประพันธ์ เอี่ยมวิริยะกุล ใน http://www.siamensis.org/species_index?nid=40330#

40330Species%20:%20Paphiopedilum%20thaianum (สืบค้น พฤษภาคม 2021)

lamwiriyakul, P. 2006. Paphiopedilum thaianum. The Orchid Review, September-October: 278-281.

Rankou, H. 2015. Paphiopedilum thaianum (errata version published in 2017). The IUCN Red List of Threatened

Species 2015: e.T43322340A115766921. <https://dx.doi.org/10.2305/IUCN.UK.2015-2.RLTS.T43322340A43328009.en>. Downloaded on 07 May 2021.

T43322340A43328009.en. Downloaded on 07 May 2021.